Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu uspješnosti poslovanja - primjer poduzeća X

Proso, Vini

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:335266

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET – SPLIT

ZAVRŠNI RAD

Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu uspješnosti poslovanja - primjer poduzeća X

Mentorica:
doc. dr. sc. Sandra Pepur

Studentica:
Vini Proso bacc. oec.

Split, kolovoz 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 1

1.1. Problem i predmet istraživanja 1

1.2. Ciljevi rada 1

1.3. Metode rada 1

1.4. Struktura rada 2

2. POJAM I VAŽNOST FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA 3

2.1. Temeljni financijski izvještaji za mikro i mala poduzeća 4

2.2. Bilanca 5

2.3. Račun dobiti i gubitka 6

2.4. Bilješke uz financijske izvještaje 8

2.5. Korisnici i obveznici financijskih izvještaja 8

3. METODE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA 10

3.1. Vrste analiza financijskih izvještaja 11

3.2. Horizontalna analiza 12

3.3. Vertikalna analiza 12

3.4. Analiza putem pokazatelja 13

3.4.1. Pokazatelj likvidnosti 14

3.4.2. Pokazatelj zaduženosti (menadžmenta duga) 16

3.4.3. Pokazatelj aktivnosti 17

3.4.4. Pokazatelj ekonomičnosti 18

3.4.5. Pokazatelj profitabilnosti 19

3.4.6. Pokazatelj investiranja 20

4. ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA X 21

4.1. Općenito o poduzeću X 21

4.2. Klasifikacija i financijski izvještaji poduzeća X 22

4.3. Horizontalna analiza poslovanja poduzeća X 23

4.4. Vertikalna analiza poslovanja poduzeća X 27

4.5. Analiza putem pojedinačnih pokazatelja poduzeća X 32

4.5.1. Pokazatelj likvidnosti poduzeća X 32

4.5.2. Pokazatelj zaduženosti poduzeća X 33

4.5.3. Pokazatelj aktivnosti poduzeća X 35

4.5.4. Pokazatelj ekonomičnosti poduzeća X 36

4.5.5. Pokazatelj profitabilnosti poduzeća X 37

4.6. Usporedba poduzeća X s podacima o poslovanju poduzetnika iz iste djelatnosti 38

5. ZAKLJUČAK 42

LITERATURA 43

POPIS SLIKA 43

POPIS TABLICA 44

SAŽETAK 45

SUMMARY 45

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Analiziranje uspješnosti poslovanja bilo kojeg malog poduzeća nije moguće provesti bez temeljnih financijskih informacija koje su sadržane su u baznim financijskim izvještajima kao što je bilanca i račun dobiti i gubitka, te bilješke uz financijske izvještaje. Njihova analiza krucijalan je dio svake poslovne analize, a provodi se sa svrhom upoznavanja financijske i ekonomske snage i uspješnosti poslovanja.

Glavni kriteriji, kada je riječ o uspješnosti poslovanja, su ostvarena dobit ili visina prihoda koji su čitljivi iz gore navedenih izvještaja. Dobit je mjera profitabilnosti, a visina prihoda odražava tržišnu poziciju poduzeća. Ipak, dva navedena kriterija nisu jedini pokazatelji uspješnosti, njih je dakako puno više. Korist od njihove primjene leži u činjenici da svaki poduzetnik korištenjem dostupnih podataka iz temeljnih izvještaja može izračunati ove pokazatelje te ih usporediti sa svojim glavnim konkurentima preko javno dostupnih podataka. Ipak, za uspješnost analize poslovanja nije dovoljno samo „izvući“ potrebne podatke. Kvalitetna analiza spoj je cjelokupnog poznavanja poslovanja poduzeća, iskustvo u sastavljanju i analiziranju financijskih izvještaja, poznavanje računovodstvenih politika te postavljanje strategije razvoja, a sve s ciljem informiranja zainteresiranih strana koji će na razumljiv način doći do potrebnih informacija.

Ocjena uspješnosti poslovanja uz pomoć financijskih izvještaja je glavna problematika ovog rada, stoga se ista provela uz pomoć horizontalne, vertikalne analize i analize putem pokazatelja uzimajući u obzir dostupne podatke.

Doprinos ovog završnog rada je upravo u provedenoj analizi uspješnosti poslovanja X na podlozi financijskih izvještaja koja može pomoći vlasniku/menadžeru u ocjeni postojećeg stanja i planiraju budućih poslovnih aktivnosti.

1.2. Ciljevi rada

Cilj rada je ukazati na važnost analize financijskih izvještaja te na primjeru obiteljskog poduzeća X i informacija iz njegovih financijskih izvještaja utvrditi uspješnost poslovanja. Analiza financijskih izvještaja predstavlja važan alat ne samo poduzetnicima, već svim zainteresiram korisnicima, jer pruža jasnu sliku poduzeća. Najčešće korištene analize su

horizontalna i vertikalna analiza te analiza putem pokazatelja, koje su detaljnije obrađene u nastavku ovog završnog rada i potkrijepljene na primjeru obiteljskog poduzeća X. Na temelju istih se dobio uvid u uspješnost poslovanja poduzeća X.

1.3. Metode rada

Metode koje su korištene prilikom pisanja završnog rada su metode analize, sinteze i metoda usporedbe, uz pomoć grafičkih prikaza i tablica. Sve potrebne informacije i podaci prikupljeni su iz stručne literature, *online* izvora te financijskih izvještaja dostupnih putem registra Financijske agencije.

1.4. Struktura rada

Završni rad je podijeljen na šest dijelova. Prvi dio sadrži uvodne naznake to jest definiciju problema, ciljeve, metode i strukturu rada.

Drugi dio rada baziran je na glavnim pojmovima i važnosti financijskih izvještaja koji uvode čitatelja u bolje razumijevanje rada.

Treći dio baziran je na metodama analize financijskih izvještaja, gdje se pobliže objašnjavaju koje su metode zastupljenje u analizi.

Četvrti dio zaokružuje kompletnu temu ovoga rada. Baziran je na analizi uspješnosti poslovanja obiteljskog poduzeća X, gdje se uz pomoć literature i različitih izvora provelo malo empirijsko istraživanje kako financijski izvještaji vlasnicima poduzeća X, ali i ostalim zainteresiranima osobama mogu poslužiti kao podloga za ocjenu uspješnosti.

Peti dio je zaključak, odnosno sinteza spoznaja o radu do kojih se došlo temeljem istraživanja, dok je šesti popis korištene literature.

2. POJAM I VAŽNOST FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Svako ocjenjivanje uspješnosti poslovanja poduzeća polazi od financijskih informacija. Upravo one predstavljaju rezultat poslovanja tvrtke izražen u novcu. Kao izvori financijskih informacija mogu se koristiti:

- financijska izvješća, kako ona pripremljena za dioničare, tako i ona pripremljena za porezne svrhe,
- publikacije analitičara vrijednosnica i izvješća brokerskih kuća za tvrtku i industriju,
- interna izvješća pripremljena za potrebe menadžmenta,
- tržišni podaci.[1]

U ovom radu naglasak je na financijskim izvještajima i njihovoj analizi pa će se u nastavku samo ovaj izvor informacija uzeti u obzir. Glavni izvor informacija o poslovanju poslovnog subjekta upravo su financijski izvještaji. Podatke koje oni sadrže, čitatelju prikazuju prošle poslovne rezultate te isti, bili oni dobri ili pak loši, ne znače nastavljanje istog trenda u budućnosti.

Kako tema rada obuhvaća analizu financijskih izvještaja, radi boljeg razumijevanja, potkrijepljenu na primjeru malog obiteljskog poduzeća, u nastavku će se razmatrati samo oni financijski izvještaji koji su zakonom propisani za mala i srednja poduzeća (MSP). Sukladno tomu, prema Zakonu o računovodstvu (ZOR-u), mali poduzetnici nisu obvezni sastavljati svih pet temeljenih izvješća kao što je to u slučaju velikih poduzetnika, već za njih, tri temeljna: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka (račun o sveobuhvatnoj dobiti) te bilješke uz financijske izvještaje.

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka te se pojavljuju kao nositelji računovodstvenih informacija i upravo bez njih nikakva analiza poslovanja poduzeća ne bi bila izvediva. Glavni cilj financijskih izvještaja je informiranje kako zainteresiranih korisnika (javnosti, dioničara, konkurenata,...) tako i glavnog vlasnika/menadžera tog poduzeća o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja, ali jednako tako i uočavanje mogućih nedostataka u prethodnim razdobljima. Stoga se kaže da analiza financijskih izvještaja teži i ka pogledu u budućnost i naglašavanju onih aspekata poslovanja koji su kritični za preživljavanje kao što je sigurnost i efikasnost poslovanja.

[1] Vidjeti više: Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus d.o.o, Zagreb, str. 374. - 375.

Ipak, samo suhoparno prikupljene informacije iz temeljnih financijskih izvještaja nemaju svoju težinu, to jest, ne znače ništa bez primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih tako vrijedni podaci postaju upotrebljivi i relevantni za upravljanje.
Njihovo dobro razumijevanje pomaže vlasniku/menadžeru da prepozna dobre osobine poduzeća kako bi se iskoristile prednosti u narednom razdoblju, ali jednako tako da na vrijeme uoči glavne slabosti radi poduzimanja korektivnih akcija. Tako kvalitetna analiza osigurava temeljni *input* na osnovi kojeg se mogu donijeti bitne odluke o daljenjem upravljanju, osigurava dobru podlogu za uspješno poslovanje, ali i moguću usporedbu sa glavnim konkurentima u istoj djelatnosti.
Ipak, dobro je ovakvim informacijama pristupiti s malom dozom opreznosti jer nisu sveobuhvatne i ne osiguravaju razmatranje cjeline poslovanja poduzeća.

2.1. Temeljni financijski izvještaji za mikro i mala poduzeća

Poduzetnik je dužan voditi poslovne knjige te sastavljati financijske izvještaje sukladno Zakonu o računovodstvu (ZOR-u) poštujući pri tome standarde financijskog izvještavanja te temeljna načela urednog knjigovodstva. Ako poduzetnik povjeri obavljanje ovakvih poslova drugim pravnim ili fizičkim osobama one moraju biti licencirane za obavljanje istih na temelju posebnog zakona. Poduzetnik i pravne i fizičke osobe dužni su sastavljati godišnje financijske izveštaje u obliku, sadržaju i na način propisan Zakonom o računovodstvu. Godišnje financijske izvještaje čine: izvješaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz financijske izvještaje. Ipak što se tiče malih poduzetnika, oni nisu dužni sastavljati izvještaj o promjenama kapitala ni izvještaj o novčanom toku, a sastavljaju i skraćena financijska izvješća. Ista moraju pružiti istinitu sliku i fer prikaz finacijskog položaja i uspješnosti poduzeća.[2] U nastavku će se kratko analizirati svaki od obveznih financijskih izvještaja za mikro i mala poduzeća.

[2] Zakon o računovodstvu, (2016.), NN 78/15, 134/15, VII. Financijski izvješaji, Čl. 19., [Internet], raspoloživo na: http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu, [pristupljeno 15.5.2016.]

2.2. Bilanca

Bilanca predstavlja sustavan pregled imovine, kapitala i obveza poslovnog subjekta u određenom vremenskom trenutku, najčešće po završetku fiskalne godine. Često se naziva statičkim financijskim izvještajem jer ona prikazuje stanje gore navedenih kategorija na određen dan za razliku od računa dobiti i gubitka koji daje informacije o prihodima i rashodima za određeno poslovno razdoblje. Bilanca se sastoji od dva dijela: aktive i pasive. Aktiva predstavlja imovinu poslovnog subjekta koja se dalje dijeli prema ročnosti na kratkotrajnu i dugotrajnu, dok pasiva predstavlja potraživanja prema imovini poduzeća to jest obveze – novac koji se duguje vjerovnicima te vlasnički kapital – razlika ukupne imovine i obveza. Zlatno je pravilo da se stavke aktive i pasive moraju poklapati te da bilanca mora dati odgovore na pitanja o likvidnosti, financijskoj snazi, zaduženosti, položaju poduzeća u odnosu na prethodno razdoblje i slično. Prema tome, za kvalitetnu ocjenu uspješnosti poslovanja nužno je poznavati osnovne oblike imovine i osnovne elemente izvora te imovine.

Tablica 1. Shema bilance u Republici Hrvatskoj

AKTIVA		**PASIVA**	
A	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	**A**	KAPITAL I REZERVE
B	DUGOTRAJNA IMOVINA	**B**	DUGOROČNA REZERVIRANJA ZA RIZIKE I TROŠKOVE
	1. Nematerijalna imovina	**C**	DUGOROČNE OBVEZE
	2. Materijalna imovina	**D**	KRATKOROČNE OBVEZE
	3. Financijska imovina	**E**	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA
	4. Potraživanja		
C	KRATKOTRAJNA IMOVINA		
	1. Zalihe		
	2. Potraživanja		
	3. Financijska imovina		
	4. Novac		
D	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA		
E	GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA		

Izvor: Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 66.

Ukoliko poduzeće posluje pozitivno, tada je bilanca aktivna te se ostvarena dobit bilježi kao saldo izravnanja u pasivi – tumači se kao povećanje imovine iskazane u pasivi. Međutim, ukoliko poduzeće na kraju poslovne godine bilježi negativan poslovni rezultat, bilanca će biti negativna te se ostvaren gubitak bilježi kao saldo izravnanja u aktivi tj. tumači se kao smanjenje imovine.

Bilanca je najvažniji financijski predmet revizije, osnovni je financijski izvještaj koji predstavlja podlogu za provođenje financijskih analiza kao što je analiza likvidnosti, profitabilnosti, zaduženosti, aktivnosti, koje će se u nastavku detaljnije obrađivati u sklopu ovog završnog rada.

Izrada ovog financijskog izvještaja neodvojiva je od računa dobiti i gubitka – izvještaja koji prikazuje stanje prihoda i rashoda te financijskog rezultata ostvarenog u određenom vremenskom razdoblju.

2.3. Račun dobiti i gubitka

Poduzeće s pravom vizijom i upravom postoji zbog nekih svojih određenih ciljeva. Oni, jasno, mogu biti različiti, međutim osnovni cilj svakog poduzeća je ostvariti dobit, to jest, ostvariti profitabilno poslovanje. Koliko je poduzeće bilo uspješno, odnosno profitabilno, moguće je iščitati iz računa dobiti i gubitka – financijskog izvještaja koji prikazuje prihode, rashode i financijski rezultat u određenom vremenskom razdoblju.

Zakon o računovodstvu klasificira prihode i rashode u tri skupine. Prihodi se dijele na poslovne, financijske i izvanredne prihode, dok se rashodi dijele na poslovne, financijske i izvanredne rashode. U oba slučaja prve dvije vrste prihoda i rashoda čine upravo prihodi i rashodi iz redovnog poslovanja.

Tablica 2. Nastanak prihoda i rashoda

PRIHOD	RASHOD
- Povećanje imovine	- Smanjenje (trošenje) imovine
- Smanjenje obveza	- Povećanje obveza

Izvor: Žager, K., et al., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str 68.

U tablici 2. je prikazan proces nastajanja prihoda i rashoda. Najčešći prihodi vezani su upravo za realizaciju poslovnih učinaka to jest proizvoda i usluga, dok rashodi čine negativnu komponentu financijskog rezultata koji nastaju kao posljedica smanjena imovine ili povećanja obveza te tako smanjuju kapital poduzeća.

U računu dobiti i gubitka može biti prikazan samo bruto i neto dobitak, međutim može biti i prikazano više razina dobitka.
Tablica 3. prikazuje kako se bruto marža dobije razlikom prihoda i troškova za prodano (uključujući lizing naknade i amortizaciju). Nadalje, ako se od bruto marže odbiju opći, prodajni i administrativni troškovi dobije se dobit prije kamata i poreza, tj. dobit iz poslovanja koja je u financijskom riječniku poznata kao EBIT (*engl. earnings before interest and taxes*). Za dobit prije oporezivanja ili EBT (*engl. earnings before taxes*) potrebno je od EBIT-a odbiti troškove financiranja. Ostaje još neto dobit, koja nakon raspodijele dobiti pripada vlasniku, dobije se odbijanjem korporativnog poreza na dobitak od dobiti prije oporezivanja.[3]

Tablica 3. Više razina dobitka u računu dobiti i gubitka

Prihodi za prodano
- Troškovi za prodano
BRUTO PROFITNA MARŽA (Bruto marža)
- Opći, prodajni, administrativni troškovi
DOBIT PRIJE KAMATA I POREZA (engl. EBIT)
- Troškovi financiranja (kamate, lizing)
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA (engl. EBT)
- Porez
NETO DOBIT

Izvor: Vlastiti prikaz

Financijski rezultat utvrđuje se na kraju obračunskog razdoblja, najčešće je to na kraju poslovne godine. Utvrđeni veći prihodi od rashoda za poduzeće predstavlja njegovo profitabilno poslovanje tj. dobit, dok obrnuta situacija za poduzeće znači ostvaren gubitak i hitno poduzimanje korektivnih akcija u narednom periodu.

[3] Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus d.o.o, Zagreb, str. 379.

2.4. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje predstavljaju detaljnu razradu i dopunu temeljnih izvještaja, radi boljeg razumijevanja i prezentiranja istih. Bilješke prikazuju čitavi niz različitih informacija koje nisu direktno vidljive iz financijskih izvještaja. Zbog istinitog prikaza i njihove pouzdanosti sastavljaju se sukladno zakonskim propisima i računovodstvenim načelima i standardima. Ovaj izvještaj svodi se na dvije osnovne grupe: bilješke koje objašnjavaju računovodstvene politike koje su pripremljene u izradi izvješća te ostale podatke koji su važni za razumijevanje izvješća.[4] Kako o podacima koji će biti dio ovog financijskog izvještaja odlučuje vlasnik/direktor, često se zna dogoditi da budu nepotpuni i nejasni zbog informacija koje se iz nekih razloga žele držati podalje od očiju javnosti npr. konkurencije.
Bilješke uz financijske izvještaje nisu standardni izvještaj što znači da se one sastavljaju u slobodnoj formi, međutim usprkos tomu one i dalje moraju slijediti načela jasnoće, potpunosti i preglednosti.[5]

2.5.Korisnici i obveznici financijskih izvještaja

Pri analiziranju financijskih izvještaja uočava se veliki broj zainteresiranih korisnika kojih je moguće podjeliti na unutarnje (interene) i vanjske (eksterne). U interne spadaju menadžment i zaposlenici dok u eksterne spadaju svi ostali - kao što su vlada, konkurenti, kupci, porezne vlasti, potencijalni investitori, tijela lokalne uprave, kreditori, gospodarske komore, brokeri i slični. Korisnici su također i oni koji nemaju izravan financijski utjecaj na poduzeće, ali iskazuju svoj interes za poslovanje istog poput istraživačkih i statističkih agencija, financijskih savjetnika, analitičara...
Različiti korisnici financijskih izvještaja imaju i različite interese prilikom njihovog korištenja. Tako će primjerice menadžment biti zainteresiran za praćenje poslovanja poduzeća, uočavanje nedostataka iz prošlih razdoblja te donošenje dobrih poslovnih odluka u budućnosti. Angažirati će se za održavanje dobrih odnosa sa kreditorima i vlasnicima, brinuti će se o financijskom zdravlju i profitabilnosti tvrtke. U interne svrhe analiza financijskih izvješća koristi se:

[4] Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, RRiF Plus d.o.o, Zagreb, str. 385.
[5] Wikipedia, slobodna enciklopedija, Bilješke uz financijske izvještaje [Internet], raspoloživo na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Bilje%C5%A1ke_uz_financijske_izvje%C5%A1taje , [pristupljeno 16.5.2016.]

- kao baza za prognozu budućih uvjeta, te planiranje budućeg poslovanja i razvitka,
- kao baza za pregovore s potencijalnim vjerovnicima i investitorima,
- kao instrument interne revizije i kontrole.[6]

Dioničarima će biti posebno zanimljiva kretanja cijena dionica i dividendi, a vjerovnicima vjerojatnost propasti poduzeća te mogućnost servisiranja obveza. Porezne vlasti, vlada i zaposleni će razmatrati broj zaposlenih, podmirivanje različitih obveza i doprinosa, utjecaj na okoliš... Investitori su posvećeni informacijama koje daju uvid koliko je poduzeće sigurno za ulaganje, kakvo je stanje sadašnjeg kapitala kao i informacijama kojima na osnovi kojih će moći predvidjeti poslovanje poduzeća u budućem razdoblju.

Prema Zakonu o računovodstvu (ZOR-u) obveznici sastavljanja financijskih izvještaja su poduzetnici, a poduzetnici u smislu ZOR-a su:
1. Trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva.
2. Poslovna jedinica poduzetnika iz točke 1. sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja, te poslovna jedinica poduzetnika iz države članice ili treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima kojima se uređuju porezi
3. Podružnica inozemnih poduzetnika u Republici Hrvatskoj, ako ista nije poslovna jedinica, kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva.

Odredbe ovoga Zakona, dužna je primjenjivati i svaka pravna i fizička osoba koja je obveznik poreza na dobit određena propisima kojima se uređuju porezi, osim odredbi kojima se uređuje konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, revizija godišnjih financijskih izvještaja, godišnje izvješće i javna objava.

[6] Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus d.o.o, Zagreb, str. 386.

3. METODE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Analiza financijskih izvještaja predstavlja proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.[7]

Prema Vidučić,[8] svrha analize financijskih izvješća je procjena trenda, veličine, dinamike i rizičnosti budućih gotovinskih tijekova tvrtke.

Bez obzira o kakvim se ciljevima ili interesnim skupinama radilo, za kvalitetnu analizu financijskih izvještaja potrebna je i kvalitetna informacijska podloga, to jest bez pravih informacija o poslovanju poduzeća ne bi se mogle donijeti nikakve poslovne odluke niti iznijeti nikakvi zaključci. Da bi analiza bila uspješna, važno je da su prikupljene informacije relevantne za proces poslovnog odlučivanja i donošenja zaključaka. Svaka analiza je složen proces jer poduzeće ne djeluje samo za sebe već djeluje u složenoj okolini pod utjecajem pravnih, tehnoških i drugih procesa koje također zahtjevaju razumijevanje jer to može biti od velikog značaja za interpretaciju rezultata analize financijskih izvještaja.

Analiza financijskih izvještaja orijentirana je na novčane ili vrijednosne podatke te je zbog toga usmjerena na kvantitativne financijske informacije pa se često naziva i financijska analiza koja daje uvid u ekonomsko i financijsko stanje te poslovni rezultat nekog poduzeća na temelju njegovih računovodstvenih izvještaja.

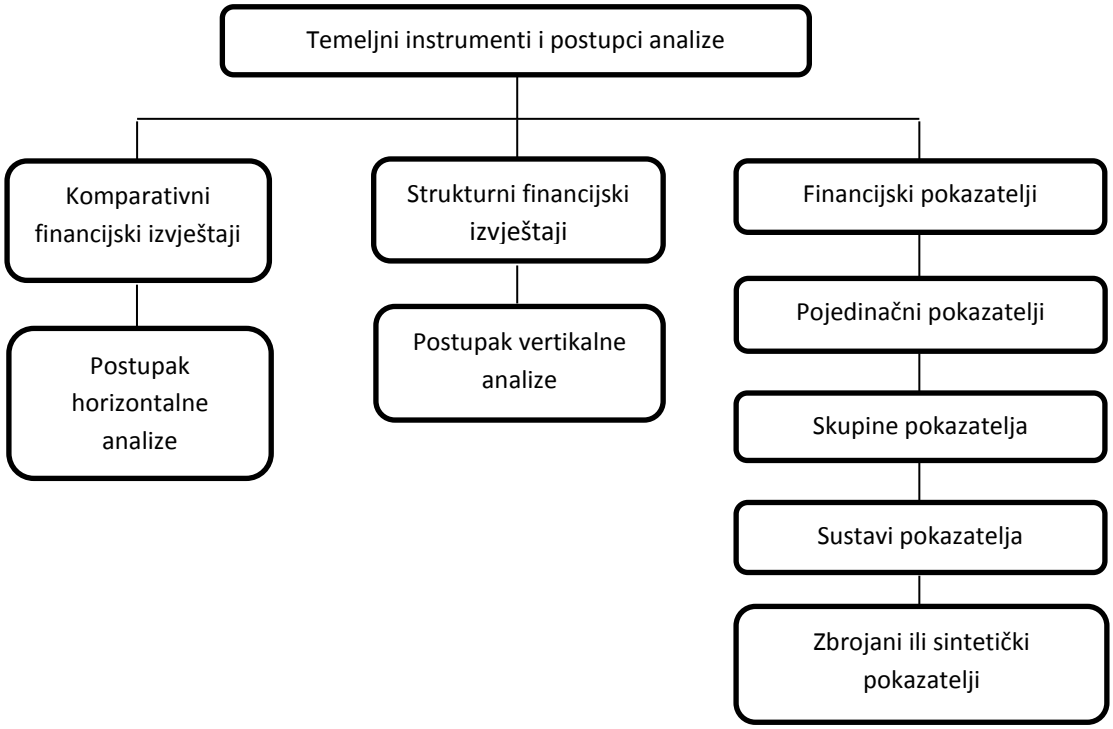
Financijska analiza smatra se važnim alatom jer se koristi pri donošenju bitnih odluka vezanih za poslovanje poduzeća, a ovisno o interesima subjekta koji provodi analizu postoje različite vrste analize, o kojima se detaljnije navodi u nastavku.

[7] Poslovna analiza i kontrola, eLearning portal, (2016.), [Internet], raspoloživo na:https://loomen.carnet.hr/mod/book/view.php?id=131187&chapterid=31501, [pristupljeno 15.5.2016.]

[8] Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus d.o.o, Zagreb, str. 386.

3.1. Vrste analiza financijskih izvještaja

Ovisno o zahtjevanim podacima koji se žele prikupiti prilikom analiziranja promatranog poduzeća razlikovati će se i vrste analiza financijskih izvještaja. Uobičajna i najčešće korištena analitička sredstava i postupci koje se koriste u analizi financijskih izvještaja slikovito su prikazani u nastavku:



Slika 1. Temeljni instrumenti i postupci analize

Izvor: Žager, K., et al., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 224

Međutim, horizontalna i vertikalna analiza i analiza putem financijskih pokazatelja nisu i jedine, već su osnovne, a u različitim literaturama se još navode i specijalizirane metode, uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa, analiza odnosa bilančnih pozicija u računu dobiti i gubitka (engl. *Ratio Analysis*), te analiza novčanih tijekova.

Važno je napomenuti da je glavna svrha ovoga rada analizirati financijske izvještaje kako bi se uočila uspješnost poslovanja poduzeća X te će se stoga uzeti u obzir samo one analize za koje poduzeće ima potrebne informacije, a zbog širokog obuhvata svih financijskih pokazatelja, uz horizontalnu i vertikalnu analizu, za potrebe ovog rada obraditi će se samo pojedinačni pokazatelji.

3.2. Horizontalna analiza

Komparativni financijski izvještaji temelje se na horizontalnoj analizi pri čemu se provodi analitički postupak usporedbe. Postupak usporedbe može se provesti kao usporedba svake godine s prethodnom ili odabirom jedne bazne godine s kojom će se uspoređivati ostale kako bi se uočile tendencije i dinamika promjena pojedinih stavki bilance. Ipak za detaljniju analizu poslovanja promatranog poduzeća poželjno je da to vremensko razdoblje bude minimalno pet godina.

Horizontalnom analizom se ocjenjuje sigurnost i uspješnost poslovanja promatranog poduzeća, a iskazuje se apsolutnim i relativnim podacima o povećanju ili smanjenju pozicija u odnosu na prethodnu/baznu godinu.

Ova analiza nailazi i na probleme kao što je inflacija, promjene u politici bilanciranja i promjene obračunskog sustava prilikom izrade financijskih izvještaja pa je stoga prije uspoređivanja podataka potrebno uskladiti bitne pokazatelje.

3.3. Vertikalna analiza

Strukturni financijski izvještaji služe kao podloga za provedbu vertikalne analize te se oni za razliku od horizontalne analize razmatraju u kontekstu raščlanjivanja. Ovakva vrsta analize korisna je kada se promatrano poduzeće želi usporediti s konkurencijom (drugim poduzećima), osim toga korisna je i kod međusobnog uspoređivanja za vrijeme inflacije. Bitno je napomenuti da je za razliku od horizontalne analize koja se koristi za duži godišnji period, vertikalna analiza se koristi za uspoređivanje financijskih podataka u jednoj godini. Vertikalna analiza se provodi na temelju bilance i računa dobiti i gubitka s tim da je kod bilance uobičajno da se aktiva i pasiva izjednačavaju sa 100, to jest pojedini elementi strukture aktive promatraju se u postotnom udjelu ukupne aktive, odnosno pojedini elementi strukture pasive u postotnom udjelu ukupne pasive.

Kod računa dobiti i gubitka - struktura prihoda i rashoda promatra se u odnosu na ukupne prihode (ukupni prihodi su iskazani 100%, a ostale pozicije u postotku od ukupnih prihoda), ili pak u odnosu na prihode od redovitog poslovanja.

Strukturni financijski izvještaji koji se temelje na bilanci, u osnovi, usmjereni su na dva važna aspekta:

1. Razmatranje izvora imovine poduzeća koji mogu biti kratkoročne obveze, dugoročne obveze i vlastiti izvori (vlasnička glavnica),
2. Razmatranje strukture imovine koja se prije svega odnosi na odnos kratkotrajne i dugotrajne imovine koji je prije svega determiniran djelatnošću koje poduzeće obavlja.[9]

Ova analiza korisna je u uvjetima inflacije kada nije moguće uspoređivati apsolutne iznose te pri uspoređivanju financijskih izvještaja dvaju poduzeća različitih veličina gdje usporedba apsolutnih iznosa nema smisla.

Ipak, za potpuno sagledavanje poslovanja promatranog poduzeća nije dovoljno bazirati se samo na jednu od ove dvije analize ili na obje zajedno, već je bitno uključiti i financijske pokazatelje prilikom analize financijskih izvještaja, koji se dijele na pojedinačne, skupne, sustave pokazatelja te zbirne ili sintetičke pokazatelje.

3.4. Analiza putem pokazatelja

Analiza putem pokazatelja najčešće je korištena metoda te predstavlja prvu fazu pri analizi financijskih izvještaja. Pokazatelji su racionalni brojevi što znači da oni jednu ekonomsku veličinu stavljaju u odnos s drugom ekonomskom promatranom veličinom. Svrha formiranja i računanja financijskih pokazatelja je stvaranje informacijske podloge potrebne za donošenje određenih odluka, a ovisno o odluci odabrati će se i određeni pokazatelj.

Jedna od najčešćih klasifikacija financijskih pokazatelja u literaturi je sljedeća:[10]

- Pokazatelji likvidnosti
- Pokazatelji zaduženosti (menadžmenta duga)
- Pokazatelji aktivnosti (menadžmenta imovine)
- Pokazatelji ekonomičnosti
- Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti)
- Pokazatelji investiranja.

[9] Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, , RRiF Plus d.o.o, Zagreb, str. 231.
[10] Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 243.

Ovisno o vremenskoj dimenziji, ovi pokazatelji mogu se podijeliti u dvije skupine. Prva skupina je ukoliko se poslovanje poduzeća razmatra u određenom vremenskom trenutku – najčešće je to na datum sastavljanja bilance te kao takav prikazuje stanje poduzeća u tom trenutku. Druga, pak, skupina temelji se na podacima iz računa dobiti i gubitka te promatra poslovanje poduzeća u okviru određenog vremenskog razdoblja, a to je najčešće godina dana. Izuzev prethodno navedene klasifikacije šest najčešćih financijskih pokazatelja, koriste se i skupine pokazatelja, sustavi pokazatelja i sintetički pokazatelji (od kojih su u širokoj primjeni Altmanov Z-score model i Du Pontov sustav pokazatelja) – koji neće biti predmet ovog rada.

3.4.1. Pokazatelj likvidnosti

Jedan od osnovnih ciljeva svakog poduzeća je biti likvidan, to jest biti sposoban svoju imovinu pretvoriti u gotovinu dostatnu za pokriće dospjelih kratkoročnih obveza. Upravo takvu sposobnost mjeri ovaj pokazatelj, koji ima svoje četiri podvrste:[11]

- Koeficijent tekuće likvidnosti
- Koeficijent ubrzane likvidnosti
- Koeficijent trenutne likvidnosti
- Koeficijent financijske stabilnosti.

Najčešće zainteresirani subjekti za ovaj pokazatelj su dobavljači proizvoda i usluga kao i vjerovnici koji poduzećima odobravaju kratkoročne kredite te je njima posebno zanimljivo područje likvidnosti poduzeća.

Koeficijent (pokazatelj) tekuće likvidnosti zajedno s pokazateljem ubrzane likvidnosti najčešća su dva pokazatelja likvidnosti. Pokazatelj tekuće likvidnosti računa se po formuli:

$$\text{Koeficijent tekuće likvidnosti} = \frac{\text{Kratkotrajna imovina}}{\text{Kratkoročne obveze}} \qquad (1)$$

te bi u pravilu trebao biti veći od 2. Ukoliko izračun pokaže da je pokazatelj prenizak to može biti alarm da kratkoročne obveze rastu brže od kratkotrajne imovine ili da kratkoročne obveze rastu, a kratkotrajna imovina se smanjuje što bi značilo da treba intervenirati u području povećanja kratkotrajne imovine odnosno smanjenja kratkoročnih obveza.

[11] Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 248.

No ovaj pokazatelj može biti i previsok te kao takav ima negativan utjecaj na profitabilnost poduzeća jer ukazuje da poduzeće slabo koristi kratkoročne kredite ili slabo upravlja kratkotrajnom imovinom i zalihama.

Koeficijent ubrzane likvidnosti sljedeći je najčešći pokazatelj likvidnosti za koji je poželjno da bude jednak ili veći od 1 te se računa prema sljedećoj formuli:

$$\text{Koeficijent ubrzane likvidnosti} = \frac{\text{Tekuća imovina} - \text{zalihe}}{\text{Kratkoročne obveze}} \quad (2)$$

Prateći formulu vidiljivo je kako pokazatelj ubrzane likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća da podmiri kratkoročne obveze bez prodaje zaliha.

Koeficijent trenutne likvidnosti, kao što mu i sam naziv kazuje, pokazuje kakva je sposobnost poduzeća da trenutno udovolji kratkoročnim obvezama. Međutim, ovaj pokazatelj lako može dovesti u zabludu, primjerice ako je na dan utvrđivanja ovog koeficijenta pristigla uplata na žiro račun, korisnik će zaključiti kako je je poduzeće likvidno jer će koeficijent trenutne likvidnosti biti relativno visok. Iz ovoga se jasno daje zaključiti kako se ovaj pokazatelj računa sljedećom formulom:

$$\text{Koeficijent trenutne likvidnosti} = \frac{\text{Novac}}{\text{Kratkoročne obveze}} \quad (3)$$

Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze te mora biti manji od 1 jer se dio kratkotrajne imovine mora financirati iz dugoročnih izvora. Sukladno tome tendencija povećanja ovog pokazatelja (više od 1) ukazuje kako poduzeće ne upravlja dobro svojom likvidnosti – ima deficit radnog kapitala, to jest poduzeće iz svojih kratkoročnih izvora, financira dio svoje dugotrajne imovine, zbog čega može doći do problema u likvidnosti.

$$\text{Koeficijent financijske stabilnosti} = \frac{\text{Dugotrajna imovina}}{\text{Kapital} + \text{dugoročne obveze}} \quad (4)$$

3.4.2. Pokazatelji zaduženosti (menadžmenta duga)

Pokazatelj zaduženosti mjeri stupanj zaduženosti poduzeća, odnosno koristi se za procjenu financijskog rizika poduzeća. Putem ovog pokazatelja može se izmjeriti koliko se poduzeće financira iz vlastitog kapitala, ali ujedno i iz tuđih sredstava. U analizi menadžmenta duga važne su dvije vrste pokazatelja zaduženosti:

1. Pokazatelji na temelju stavljanja u omjer stavki bilance radi utvrđivanja razmjera u kojem se imovina financirala posuđenim sredstvima;
2. Pokazatelji na temelju računa dobiti i gubitka radi utvrđivanja koliko su puta fiksne naknade pokrivene dobitkom.[12]

Žager ističe sedam pokazatelja zaduženosti prikazanih u nastavku u tablici 4.

Tablica 4. Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Glavnica
Pokriće troškova kamata	Dobit prije poreza i kamata	Kamate
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija
Stupanj pokrića I	Glavnica	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Izvor: Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 251.

Koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja temelje se na bilanci pa se često kaže kako oni odražavaju statističku zaduženost. Oni govore koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala i iz tuđih sredstava te su odraz pasive.

Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti utvrđuju se iz računa dobiti i gubitka te ukazuju na dinamičku zaduženost jer dug razmatraju s aspekta mogućnosti njegovog podmirivanja. Stupanj pokrića I i II temelje se na podacima iz bilance. Pokazuju pokriće dugotrajne imovine glavnicom, to jest glavnicom uvećanom za dugoročne obveze.[13]

[12] Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, , RRiF Plus d.o.o, Zagreb, str. 399.
[13] Vidjeti više: Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str 251.

Stupanj zaduženosti, ukoliko je visok, poduzeću može donijeti niz problema, kao što je teži pronalazak novih investitora, gubitak financijske fleksibilnosti i u konačnici mogućnost bankrota. Međutim, zaduženost ne mora biti nužno loša, ukoliko se redovito kontrolira, može rezultirati i porastom povrata na investirano.

Važnost praćenja zaduženosti ogleda se u stvaranju budućih ekonomskih koristi utjelovljenih u imovini, koje izravno ili neizravno doprinose priljevu novca i novčanih ekvivalenata u poduzeće. Upravo u budućoj ekonomskoj koristi očituje se svrha korištenja tuđih izvora financiranja, tj. tuđeg kapitala. Od imovine se mora očekivati da buduća ekonomska korist bude dovoljna da zadovolji očekivanja svih vlasnika kapitala.[14]

3.4.3. Pokazatelj aktivnosti

Pokazatelj aktivnosti, poznat još i pod nazivom koeficijent obrta, mjeri efikasnost s kojim poduzeće koristi vlastite resurse, tj. brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu, a računa se iz odnosa prihoda (prometa) i prosječnih stanja imovine. Svi pokazatelji aktivnosti temelje se na podacima iz bilance i računa dobiti i gubitka, a općenito pravilo govori kako je bolje da je ovaj pokazatelj što veći broj, odnosno da je vrijeme vezivanja ukupne i pojedinih vrsta imovine što kraće.

Najčešće se koeficijent obrta izračunava za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja, a na temelju koeficijenta obrta potraživanja moguće je utvrditi i prosječno trajanje naplate potraživanja. Ukoliko je poznat koeficijent obrta moguće je izračunati i prosječne dane vezivanja sredstava, tj. prosječno trajanje obrta. Podvrste pokazatelja aktivnosti te pripadajuće formule za njihov izračun prikazane su u nastavku u tablici 5.

Tablica 5. Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihod od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrta potraživanja

Izvor: Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 252.

[14] Ježovita, A., Žager, L. (2014.): Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti, izvorni znanstveni rad, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 12, br. 1., str. 2.

3.4.4. Pokazatelj ekonomičnosti

Pokazatelj ekonomičnosti računa se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka.
Mjeri odnos prihoda i rashoda te pokazuje koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Općeprihvaćeno je pravilo, da bi ovaj pokazatelj trebao biti veći od 1, to jest da bude što je moguće veći broj.
Drugim riječima, ukoliko je vrijednost pokazatelja ekonomičnosti manja od 1, to znači da poduzeće posluje s gubitkom.
Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja stavlja u odnos ukupne prihode i ukupne rashode:

Tablica 6. Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	Prihod od prodaje	Rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi
Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	Izvanredni prihodi	Izvanredni rashodi

Izvor: Žager, K., el al., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 252.

Za kompleksnije sagledavanje poslovanja, osim ovog pokazatelja, potrebno je uključiti i druge tzv. parcijalne pokazatelje ekonomičnosti te se tako može sagledati utjecaj parcijalnih ekonomičnosti na ukupnu ekonomičnost poslovanja.[15]

[15] Vidjeti više: Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str 252.

3.4.5. Pokazatelj profitabilnosti

Analizu profitabilnosti poslovanja poduzeća opravdano se smatra jednom od najvažnijih dijelova analize jer izražava snagu zarade tvrtke, to jest, pokazuje kako poduzeće upravlja svojom imovinom, likvidnosti i dugom na mogućnost ostvarivanja profita. U okviru pokazatelja profitabilnosti razmatraju se pokazatelji marže profita, rentabilnosti ukupne imovine i rentabilnosti vlastitog kapitala, a uobičajeno se izražavaju u postotku. (Tablica 7.)

Marža profita, koja se dijeli na neto i bruto maržu, dobiva se na temelju podataka preuzetih iz računa dobiti i gubitka. Razlika je u obuhvatu poreza u brojniku pokazatelja. Prilikom njihove usporedbe, može se iščitati koliko relativno u odnosu na ostvareni prihod iznosi porezno opterećenje.

Pokazatelji rentabilnosti računaju se iz podataka bilance i računa dobiti i gubitka, te se također razlikuje neto i bruto rentabilnost s obzirom na obuhvat poreza u brojniku pokazatelja. Ta razlika pokazuje koliko je relativno opterećenje poreza u odnosu na ukupnu imovinu.

Od svih pokazatelja profitabilnosti, rentabilnost vlastitog kapitala se smatra najznačajnijim. Pokazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje na jednu jedinicu vlastitog kapitala, a na temelju usporedbe rentabilnosti vlastitog kapitala i rentabilnosti ukupne imovine, moguće je doći do zaključka o stupnju korištenja financijske poluge, tj. korištenja vlastitim ili tuđim kapitalom.
U tablici 7. prikazani su pokazatelji profitabilnosti te pripadajući način izračuna.

Tablica 7. Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto marža profita	Neto dobit + kamate	Ukupni prihod
Bruto marža profita	Dobit prije poreza + kamate	Ukupni prihod
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + kamate	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza + kamate	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	Neto dobit	Vlastiti kapital (glavnica)

Izvor: Žager, K., et al., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 253.

3.4.6. Pokazatelj investiranja

Za razliku od prethodno navedenih pokazatelja, pokazatelju investiranja osim potrebnih podataka iz financijskih izvještaja, za mjerenje uspješnosti ulaganja u dionice, potrebne su informacije o dionicama – posebice o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti.
U nastavku su prikazani pokazatelji investiranja:

- Dobit po dionici („*Earnings per share*“ - EPS)
- Dividenda po dionici („*Dividends per share*“ - DPS)
- Odnos cijene i dobiti po dionici („*Price earnings ratio*“ - P/E)
- Odnos isplate dividendi („*Dividend payout ratio*“ - DPR)
- Ukupna rentabilnost dionice
- Dividendna rentabilnost dionice

Najčešće korišteni pokazatelji su dobit po dionici i dividenda po dionici te se iskazuju u novčanim jedinicama. Pokazuju koliko se novčanih jedinica (kuna, dolara, eura, ...) dobiti tj. dividende ostvari po jednoj dionici. Obično je dobit po dionici veća od dividende po dionici jer se dio dobiti zadržava no može se dogoditi i obrnuta situacija što bi značilo da je dividenda isplaćena iz zadržane dobiti koja je kumulirana u proteklim godinama.
Najznačajniji od ovih pokazatelja zasigurno su pokazatelji rentabilnosti dionice od kojih se razlikuje ukupna i dividendna rentabilnost dionice. To su pokazatelji rentabilnosti vlastitog kapitala pri čemu je vlastiti kapital iskazan po tržišnoj, a ne knjigovodstvenoj vrijednosti i uobičajno se izražavaju u postotku.[16]

Tablica 8. Pokazatelji investiranja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici (EPS)	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	Dio neto dobiti za dividende	Broj dionica
Odnos isplate dividendi (DPR)	Dividenda po dionici (DPS)	Dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	Tržišna cijena dionice (PPS)	Dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)
Dividendna rentabilnost dionice	Dividenda po dionici (DPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: Žager, K., et al., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, str. 254.

[16] Vidjeti više: Žager, K., Sačer, I., Sever, S., Žager, L., Analiza financijskih izvještaja (2008.), str 254.

4. ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA X

U ovom poglavlju je analizirana uspješnost poslovanja poduzeća X putem podataka iz financijskih izvještaja, tj. točnije putem različitih vrsta analiza financijskih izvještaja. Analiza poslovanja je potkrijepljena tabličnim i grafičkim prikazima radi bolje preglednosti i lakšeg razumijevanja. Naposljetku, poduzeće X je uspoređeno s tržišnim podacima ostalih poduzeća iz iste djelatnosti kako bi se zaokružila slika o njegovom poslovnom uspjehu.

4.1. Općenito o poduzeću X

Poduzeće X je obiteljski biznis koji se bavi trgovinom na malo mesom i mesnim proizvodima u specijaliziranoj prodavaonici. Osnovano je 2013. godine te je svrstano u mikro i mala poduzeća s ukupno četiri zaposlena radnika u stalnom radnom odnosu. Poduzeće X nudi široki asortiman proizvoda: od svježeg mesa (koje obuhvaća teletinu, svinjetinu, junetinu, janjetinu), polutrajnih proizvoda do trajnih proizvoda. Polutrajni proizvodi su proizvedeni po domaćim recepturama od najkvalitetnijih sirovina i u skladu s visokim standardima kakvoće. Poduzeće X, osim svojih kupaca također opskrbljuje hotele i restorane. S obzirom da je poduzeće X obiteljski posao te da je meso je nezamjenjiv izvor energije, minerala, vitamina, bjelančevina, masti, posebno se pazi na odabir dobavljača i sirovina koji se nude potrošačima. Poduzeće X orijentirano je isključivo na kvalitetu te tako nastoji opravdati i postići povjerenje potrošača mesnih proizvoda. Nabava svježeg mesa se vrši od najboljih dobavljača koji provode strogo kontrolirane uvjete pridržavajući se zdravstvene ispravnosti kontrolirane sustavom kvalitete HACCP (engl. *Hazard Analysis Critical Control Point*). HACCP sustav omogućava proizvođačima osiguranje zdravstvene ispravnosti hrane kontrolom proizvodnog procesa. Ovaj sustav razvijen je radi identifikacije rizika po zdravlje ljudi i za uspostavu strategije sprečavanja njihove pojave. Omogućava prevenciju i kontrolu u svim fazama proizvodnje, a ne samo kroz ispitivanje gotovog proizvoda.

Vizija ovog poduzeća je postati prepoznatljivo po svojoj kvaliteti i izvrsnoj usluzi i mogućnost širenja poslovnica u skoroj budućnosti te prenošenje znanja na buduće generacije.

4.2. Klasifikacija i financijski izvještaji poduzeća X

Poduzeće X je mikro poduzeće osnovano kao jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću pa sukladno tome nije dužno sastavljati izvještaj o promjenama kapitala ni izvještaj o novčanom toku, već samo bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje.

Mikro subjekti su fizičke i pravne osobe koje ne prelaze granične pokazatelje u dva od tri sljedeća uvjeta: prosječno godišnje zapošljavaju do 10 radnika, ostvaruju ukupni godišnji prihod u protuvrijednosti do 5.200.000,00 kuna odnosno imaju vrijednost ukupne aktive u protuvrijednosti do 2.600.000,00 kuna.[17]

Slika 2. u nastavku prikazuje bilancu poduzeća X na dan 31.12.2013.

Bilanca za poduzetnike
Na dan: 31.12.2013.

Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL		-	-
B) DUGOTRAJNA IMOVINA		-	88.438
I. NEMATERIJALNA IMOVINA		-	-
II. MATERIJALNA IMOVINA		-	88.438
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		-	-
IV. POTRAŽIVANJA		-	-
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA		-	-
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA		-	149.128
I. ZALIHE		-	15.329
II. POTRAŽIVANJA		-	45.453
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		-	-
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI		-	88.346
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI		-	-
E) UKUPNO AKTIVA		-	237.566
F) IZVANBILANČNI ZAPISI		-	-
PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE		-	137.242
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL		-	10
II. KAPITALNE REZERVE		-	-
III. REZERVE IZ DOBITI		-	-
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE		-	-
V ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK		-	-
VI DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE		-	137.232
VII MANJINSKI INTERES		-	-
B) REZERVIRANJA		-	-
C) DUGOROČNE OBVEZE		-	-
D) KRATKOROČNE OBVEZE		-	100.324
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA		-	-
F) UKUPNO – PASIVA		-	237.566

Slika 2. Bilanca poduzeća X na dan 31.12.2013

Izvor: RGFI – javna objava[Internet]

[17] Zakon o računovodstvu, (2016.), NN 78/15, 134/15, VII. Financijski izvješaji, Članak 5., [Internet], raspoloživo na: http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu, [pristupljeno 21.5.2016.]

Slika 3. u nastavku prikazuje račun dobiti i gubitka poduzeća X na dan 31.12.2013.

Račun dobiti i gubitka za poduzetnike
Za razdoblje: 25.03.2013. - 31.12.2013.

Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
I. POSLOVNI PRIHODI		-	1.844.850
II. POSLOVNI RASHODI		-	1.702.789
III. FINANCIJSKI PRIHODI		-	-
IV. FINANCIJSKI RASHODI		-	-
V UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA		-	-
VI UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA		-	-
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI		-	29.479
VIII.IZVANREDNI - OSTALI RASHODI		-	-
IX. UKUPNI PRIHODI		-	1.874.329
X. UKUPNI RASHODI		-	1.702.789
XI DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		-	171.540
XII. POREZ NA DOBIT		-	34.308
XIII DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		-	137.232

Slika 3. Račun dobiti i gubitka poduzeća X na dan 31.12.2013

Izvor: RGFI – javna objava[Internet]

4.3. Horizontalna analiza poslovanja poduzeća X

Tablice 9. i 10. prikazuju financijske izvještaje poduzeća X, odnosno prikazuju komparativnu bilancu i komparativni račun dobiti i gubitka poduzeća X.

Komparativni financijski izvještaji uspoređuju podatke za dvije ili više godina (obračunskih razdoblja), u ovom slučaju uspoređene su dvije godine – 2014. i 2015. godina, s tim da se 2014. godina uzima kao baza usporedbe. U prve dvije kolone oba financijska izvještaja prikazani su apsolutni iznosi pojedinih pozicija, potom se u sljedećoj koloni iskazuje apsolutni iznos povećanja tj. smanjenja pojedinih pozicija u 2015. u odnosu na 2014. godinu. Posljednja kolona prikazuje povećanje (smanjenje) iskazano u relativnom iznosu tj. postotku.

Oznaka "-" znači da nema pojave, odnosno da nema neke vrste imovine, financijskog rezultata ili pokazatelja.

Tablica 9. Komparativna bilanca poduzeća X

AKTIVA	Prethodana godina - 2014. (neto)	Tekuća godina 2015. (neto)	IZNOS POVEĆANJA (SMANJENJA)	% POVEĆANJA (SMANJENJA)
DUGOTRAJNA IMOVINA	88.438,00	126.193,00	37.755,00	42,69
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0,00	0,00	0,00	-
II. MATERIJALNA IMOVINA	88.438,00	126.193,00	37.755,00	42,69
a) Alat, pogonski inventar, transportna oprema	88.438,00	126.193,00	37.755,00	42,69
KRATKOTRAJNA IMOVINA	120.166,00	202.049,00	81.883,00	68,14
ZALIHE	25.050,00	104.925,00	79.875,00	318,86
a) Sirovine i materijali	10.757,00	19.314,00	8.557,00	79,54
b) Trgovačka roba	14.293,00	85.611,00	71.318,00	498,97
POTRAŽIVANJA	52.188,00	48.453,00	-3.735,00	-7,15
a) Potraživanja od kupca	43.468,00		-43.468,00	-
b) Potraživanja od države i drugih institucija	8.540,00	6.854,00	-1.686,00	-19,74
c) Ostala potraživanja		41.599,00	-41.599,00	-
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	42.928,00	48.671,00	5.743,00	13,37
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	40.000,00			-
UKUPNO AKTIVA	**248.604,00**	**328.242,00**	**79.638,00**	**32,03**
PASIVA	**2014.**	**2015.**	**IZNOS POVEĆANJA (SMANJENJA)**	**% POVEĆANJA (SMANJENJA)**
KAPITAL I REZERVE	194.832,00	257.985,00	63.153,00	32,41
TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	10,00	10,00		
ZADRŽANA DOBIT/PRENESENI GUBITAK	137.232,00	194.822,00	57.590,00	41,96
a) Zadržana dobit	137.232,00	194.822,00	57.590,00	41,96
DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	57.590,00	63.153,00	5.563,00	9,65
a) Dobit poslovne godine	57.590,00	63.153,00	5.563,00	9,65
REZERVIRANJA	0,00	0,00	0,00	-
DUGOROČNE OBVEZE	0,00	0,00	0,00	-
KRATKOROČNE OBVEZE	53.772,00	70.257,00	16.485,00	30,65
a) Obveze prema dobavljačima	35.361,00	45.028,00	9.667,00	27,33
b) Obveze prema zaposlenicima	11.518,00	13.925,00	2.407,00	20,89
c) Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	6.893,00	7.254,00	361,00	5,23
Ostale kratkoročne obveze		4.050,00	4.050,00	-
UKUPNO PASIVA	**248.604,00**	**328.242,00**	**79.638,00**	**32,03**

Izvor: Vlastiti prikaz

Stavke iznosa povećanja (smanjenja) aktive i pasive iz komparativne bilance poduzeća X dobivene su kao razlika tekuće i prethodne godine, dok je postotak povećanja (smanjenja) dobiven na način da se taj dobiveni iznos podijelio sa baznom (prethodnom) godinom.

Prateći najosnovnije pozicije komparativne bilance poduzeća X (tablica 9.) primjećuje se da se dugotrajna imovina u aktivi povećala za 42,69%, a razlog tomu je pozitivan financijski rezultat u protekle dvije godine poslovanja te ulaganje u alat, pogonski materijal i suvremenu opremu potrebnu za rad kako bi se unaprijedila kvaliteta isporučenih mesnih proizvoda te proširila ponuda.

Kratkotrajna imovina također bilježi svoj značajan porast od 68,14%, a razlog tomu je povećanje udjela zaliha, tj. sirovina, materijala i trgovačke robe u prodaji, te novca u banci i blagajni.
Potraživanja bilježe smanjenje u 2015. naspram 2014. godine za 7,15%, a novac u banci i blagajni se povećao za 13,37%.
Prateći pozicije pasive komparativne bilance, kapital poduzeća X je porastao za 32,41%, a razlog tomu je i porast zadržane dobiti koja je u tekućoj godini porasla za 41,96% u odnosu na prethodnu godinu.
Poduzeće X je svoju dobit poslovne godine povećala za 9,65% u odnosu na prethodnu godinu, ali ujedno s rastom i širenjem poslovanja rastu i kratkoročne obveze tj. obveze prema dobavljačima za 27,33%, obveze prema zaposlenima 20,89%, i obveze za poreze doprinose i slična davanja koja su porasla za 5,23%.
Konačno ukupno aktiva, odnosno pasiva poduzeća X, povećala se za 32,03%.

Tablica 10. Komparativni račun dobiti i gubitka poduzeća X

RAČUN DOBITI I GUBITKA (01.01.2015.-31.12.2015.)	Prethodana godina	Tekuća godina	IZNOS POVEĆANJA (SMANJENJA)	% POVEĆANJA (SMANJENJA)
I. POSLOVNI PRIHODI	1.031.320,00	1.040.165,00	8.845,00	0,85
1. Prihod od prodaje	1.031.320,00	1.040.165,00	8.845,00	0,85
II. POSLOVNI RASHOD	991.512,00	984.087,00	-7.425,00	-0,74
1. Materijalni troškovi	668.688,00	620.174,00	-48.514,00	-7,25
a) Troškovi sirovina i materijala	28.496,00	28.450,00	-46	-0,16
b) Troškovi prodane robe	640.192,00	591.724,00	-48.468,00	-7,57
2. Troškovi osoblja	194.176,00	223.934,00	29.758,00	15,32
a) Neto plaće i nadnice	125.256,00	150.387,00	25.131,00	20,06
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	41.118,00	42.917,00	1.799,00	4,37
c) Doprinosi na plaće	27.802,00	30.630,00	2.558,00	9,20
3. Ostali troškovi	128.648,00	139.979,00	11.331,00	8,81
III. FINANCIJSKI PRIHODI	0,00	63,00	63,00	-
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i sl.prihodi iz odnosa sa povezanim poduzetnicima		63,00	63,00	-
IV. FINANCIJSKI RASHODI	0,00	0,00	0,00	
V. IZVANREDNI OSTALI PRIHODI	32.180,00	22.800,00	-9.380,00	-29,14
VI. UKUPNI PRIHODI	1.063.500,00	1.063.028,00	-472,00	-0,04
VII. UKUPNI RASHODI	991.512,00	984.087,00	-7.425,00	-0,75
VIII. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	71.988,00	78.941,00	6.953,00	9,66
1. Dobit prije oporezivanja	71.988,00	78.941,00	6.953,00	9,66
IX. POREZ NA DOBIT	14.398,00	15.788,00	1.390,00	9,65
X. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	57.590,00	63.153,00	5.563,00	9,66
1. Dobit razdoblja	57.590,00	63.153,00	5.563,00	9,66

Izvor: Vlastiti prikaz

Prateći pozicije iz komparativog računa dobiti i gubitka poduzeća X (tablica 10.) da se uočiti kako su se poslovni prihodi povećali za 0,85% te se istodobno smanjuju poslovni rashodi za 0,74%. Troškovi osoblja, neto plaće i nadnice su također u porastu za cca 15%, a razlog tomu je povećanje broja zaposlenih radnika. Izvanredni ostali prihodi bilježe značajniji pad za skoro 30%. Porez na dobit bilježi rast za skoro 10%, a razlog tomu je veća dobit razdoblja u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu. Dobit razdoblja se povećala za 9,66%.

Za potpuno sagledavanja uspješnosti poslovanja poduzeća potrebno je sastaviti podlogu za analizu koja omogućava sagledavanje poduzeća kroz dulje vremensko razdoblje – minimalno 5 godina, kako bi se uočile tendencije povećanja (smanjenja) pojedinih pozicija iz financijskih izvještaja. S obzirom da je poduzeće X mlado poduzeće, to je ujedno i razlog zašto su se prethodno navedene pozicije iz komparativnih financijskih izvještaja promatrale kroz posljednje dvije godine za koje poduzeće ima podatke.
Potrebno je napomenuti kako su se stavke iznosa povećanja (smanjenja) i stavke postotaka povećanja (smanjenja) iz komparativnog računa dobiti i gubitka poduzeća X dobivene na isti način kao što su i dobiveni podaci za komparativnu bilancu.

4.4.Vertikalna analiza poslovanja poduzeća X

Vertikalna analiza uvodi promatrača u uspoređivanje financijskih podataka tj. pozicija bilance i računa dobiti i gubitka u jednoj godini. U nastavku je prikazana strukturna bilanca i strukturni račun dobiti i gubitka te se kod strukturne bilance ukupno aktiva i pasiva izjednačavaju sa 100, što bi značilo da se pojedine pozicije bilance računaju kao postotak od ukupne aktive tj. pasive. Kod strukturnog računa dobiti i gubitka, poslovni prihodi se izjednačavaju sa 100, što znači da pojedine pozicije računa dobiti i gubitka se računa kao postotak od poslovnih prihoda.

Dobiveni rezultati u strukturnim financijskim izvještajima za 2014. i 2015. godinu u tablici 11. i 12. potvrđuju zaključke ranije provedene horizontalne analize, tj. moguće je doći do istih zaključaka kao i kod razmatranja komparativnih financijskih izvještaja u tablicama 9. i 10.

Na temelju provedene horizontalne i vertikalne analize može se uočiti kako poduzeće X ostvaruje sigurno i uspješno poslovanje te da s protekom vremena poboljšava kvalitetu svog poslovanja u trgovini na malo mesom i mesnim proizvodima.

Tablica 11. Strukturna bilanca poduzeća X

AKTIVA	Prethodana godina 2014. (neto)	%	Tekuća godina 2015. (neto)	%
DUGOTRAJNA IMOVINA	88.438,00	35,57	126.193,00	38,45
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0		0	-
II. MATERIJALNA IMOVINA	88.438,00	35,57	126.193,00	38,45
a) Alat, pogonski inventar, transportna oprema	88.438,00	35,57	126.193,00	38,45
KRATKOTRAJNA IMOVINA	120.166,00	48,34	202.049,00	61,55
ZALIHE	25.050,00	10,08	104.925,00	31,97
a) Sirovine i materijali	10.757,00	4,33	19.314,00	5,88
b) Trgovačka roba	14.293,00	5,75	85.611,00	26,08
POTRAŽIVANJA	52.188,00	20,99	48.453,00	14,76
a) Potraživanja od kupca	43.468,00	17,48		
b) Potraživanja od države i drugih institucija	8.540,00	3,44	6.854,00	2,09
c) Ostala potraživanja			41.599,00	12,67
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0		0	-
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	42.928,00	17,27	48.671,00	14,83
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	40.000,00	16,09		-
UKUPNO AKTIVA	**248.604,00**	**100,00**	**328.242,00**	**100,00**
PASIVA	**Prethodana godina 2014.(neto)**	**%**	**Tekuća godina 2015.(neto)**	**%**
KAPITAL I REZERVE	194.832,00	78,37	257.985,00	78,60
TEMELJNI KAPITAL	10		10	-
REZERVE IZ DOBITI	0		0	-
ZADRŽANA DOBIT/PRENESENI GUBITAK	137.232,00	55,20	194.822,00	59,35
a) Zadržana dobit	137.232,00	55,20	194.822,00	59,35
DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	57.590,00	23,17	63.153,00	19,24
a) Dobit poslovne godine	57.590,00	23,17	63.153,00	19,24
REZERVIRANJA	0		0	-
DUGOROČNE OBVEZE	0	0,00	0	0,00
KRATKOROČNE OBVEZE	53.772,00	21,63	70.257,00	21,40
a) Obveze prema dobavljačima	35.361,00	14,22	45.028,00	13,72
b) Obveze prema zaposlenicima	11.518,00	4,63	13.925,00	4,24
c) Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	6.893,00	2,77	7.254,00	2,21
Ostale kratkoročne obveze			4.050,00	1,23
UKUPNO PASIVA	**248.604,00**	**100,00**	**328.242,00**	**100,00**

Izvor: Vlastiti prikaz

Tablica 12. Strukturni račun dobiti i gubitka poduzeća X

RAČUN DOBITI I GUBITKA (01.01.2015.-31.12.2015.)	Prethodana godina	%	Tekuća godina	%
I. POSLOVNI PRIHODI	1.031.320,00	100,00	1.040.165,00	100,00
1. Prihod od prodaje	1.031.320,00	100,00	1.040.165,00	100,00
II. POSLOVNI RASHOD	991.512,00	96,14	984.087,00	94,61
1. Materijalni troškovi	668.688,00	64,84	620.174,00	59,62
a) Troškovi sirovina i materijala	28.496,00	2,76	28.450,00	2,74
b) Troškovi prodane robe	640.192,00	62,08	591.724,00	56,89
2. Troškovi osoblja	194.176,00	18,83	223.934,00	21,53
a) Neto plaće i nadnice	125.256,00	12,15	150.387,00	14,46
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	41.118,00	3,99	42.917,00	4,13
c) Doprinosi na plaće	27.802,00	2,70	30.630,00	2,94
3. Ostali troškovi	128.648,00	12,47	139.979,00	13,46
III. FINANCIJSKI PRIHODI	0		63	-
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i sl.prihodi iz odnosa sa povezanim poduzetnicima			63	-
IV. FINANCIJSKI RASHODI	0		0	-
V. IZVANREDNI OSTALI PRIHODI	32.180,00	3,12	22.800,00	2,19
VI. UKUPNI PRIHODI	1.063.500,00	103,12	1.063.028,00	102,20
VII. UKUPNI RASHODI	991.512,00	96,14	984.087,00	94,61
VIII. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	71.988,00	6,98	78.941,00	7,59
1. Dobit prije oporezivanja	71.988,00	6,98	78.941,00	7,59
IX. POREZ NA DOBIT	14.398,00	1,40	15.788,00	1,52
X. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	57.590,00	5,58	63.153,00	6,07
1. Dobit razdoblja	57.590,00	5,58	63.153,00	6,07

Izvor: Vlastiti prikaz

Temeljem podataka iz tablice 11. može se uočiti struktura imovine poduzeća X u 2014. i 2015. godini, koja je radi jednostavnijeg pregleda prikazana u tablici 13. i na slici 4.

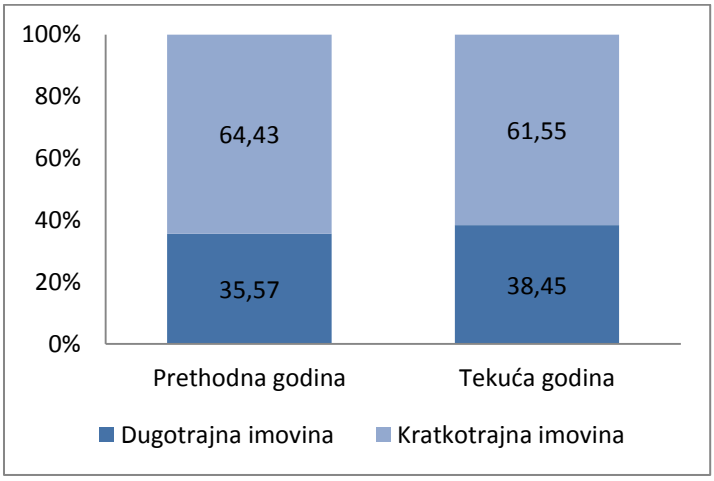
Tablica 13. Struktura imovine poduzeća X

	Prethodna (2014.) godina	**Tekuća (2015.) godina**
Dugotrajna imovina	35,57%	38,45%
Kratkotrajna imovina	64,43%*	61,55%
Ukupna imovina	**100%**	**100%**

Izvor: Vlastiti prikaz

* Kratkotrajna imovina u tablici 11. umanjena je za plaćene troškove budućeg razdoblja i obračunate troškove koji iznose 16,9%, stoga je u tablici 13. taj iznos dodan pa kratkotrajna imovina za prethodnu godinu iznosi 64,43%.

Za poduzeće X da se zaključiti kako u strukturi imovine u poduzeću X značajan udio čini kratkotrajna imovina, ali se ipak njeno učešće u tekućoj godini smanjuje. U strukturi kratkotrajne imovine najveći udio čini novac u banci i blagajni, zalihe (trgovačka roba, sirovine i materijali) i potraživanja. (vidjeti tablicu 11.)



Slika 4. Struktura imovine poduzeća X

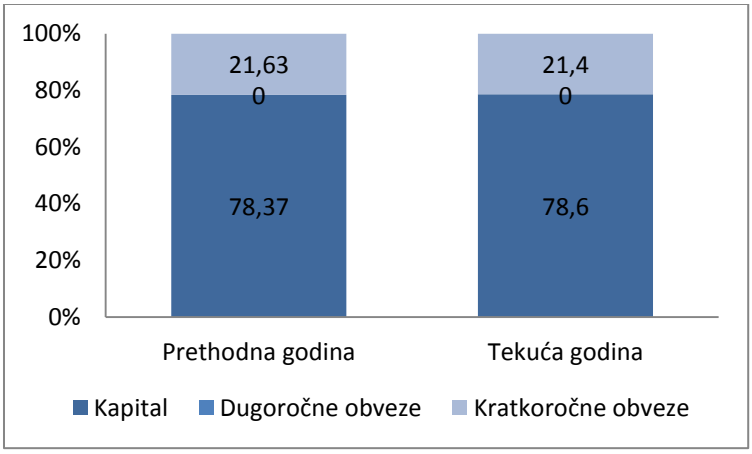
Izvor: Vlastiti prikaz

Strukturu pasive lakše je pratiti u tablici 14. i na slici 5. Tako se uočava znatno učešće vlastitog kapitala koji se povećao za 0,23%. Jednako tako uočava se kako nema udjela dugoročnih obveza, a razlog tomu je što se poduzeće X ne financira iz kredita banke te svoje obveze dobavljačima podmiruje na svakodnevnoj bazi. Kratkoročne obveze smanjuju se paralelno s povećanjem kapitala, a u njihovoj strukturi najznačajni dio, kao što je to i uobičajno, odnosi se na obveze prema dobavljačima (cca 14%), obveze prema zaposlenicima (cca 4,5%) te obveze za poreze, doprinose i slična davanja oko 2% (vidjeti tablicu 11.)

Tablica 14. Struktura pasive poduzeća X

	Prethodna (2014.) godina	**Tekuća (2015.) godina**
Kapital	78,37%	78,6%
Dugoročne obveze	0,00%	0,00%
Kratkoročne obveze	21,63%	21,4%
Ukupno	**100%**	**100%**

Izvor: Vlastiti prikaz



Slika 5. Struktura pasive poduzeća X

Izvor: Vlastiti prikaz

4.5. Analiza putem pojedinačnih pokazatelja poduzeća X

Sljedeći korak u potpunoj analizi poslovanja poduzeća X je analiza putem pojedinačnih pokazatelja odnosno pokazatelja likvidnosti, pokazatelja zaduženosti, pokazatelja aktivnosti, pokazatelja ekonomičnosti, pokazatelja profitabilnosti, dok pokazatelj investiranja neće biti obuhvaćen iz razloga što poduzeće X nije orijentirano na ulaganje u dionice te ne raspolaže nikakvim podacima u vezi s istima. Kvalitetno upravljanje poduzećem podrazumijeva da su u poslovanju zadovoljena dva kriterija, a to su kriterij uspješnosti (profitabilnost) te kriterij sigurnosti (financijska stabilnost, likvidnost i zaduženost). S obzirom da izračunati pokazatelji sami za sebe ne govore mnogo treba ih usporediti s određenim standardnim veličinama, koje u ovom slučaju predstavljaju osnovicu usporedbe kako bi se mogao donijeti kvalitetan sud o tome jesu li izračunate veličine pokazatelja zadovoljavajuće. Sukladno ovome izračunati pokazatelji poduzeća X usporediti će se sa tržišnim pokazateljima, tj. poduzetnicima koji pripadaju istoj vrsti djelatnosti.

4.5.1. Pokazatelj likvidnosti poduzeća X

Ovaj pokazatelj, kao što je već rečeno, mjeri sposobnost poduzeća u podmirivanju svojih kratkoročnih obveza.

Tablica 15. Izračun pokazatelja likvidnosti poduzeća X za 2015. godinu

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK	IZRAČUN	IZNOS
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkotrajne obveze	$\frac{202.049}{70.257}$	2,88
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + potraživanja	Kratkotrajne obveze	$\frac{48.671 + 48.453}{70.257}$	1,38
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze	$\frac{48.671}{70.257}$	0,70
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze	$\frac{126.193}{257.985 + 0}$	0,48

Izvor: Vlastiti prikaz

Koeficijent tekuće likvidnosti u pravilu bi trebao biti veći od 2, a iz tablice 15. vidimo kako je ovaj pokazatelj poduzeća X zadovoljavajući te iznosi 2,88. Ako poduzeće želi održavati pravodobno plaćanje obveza tj. održavati tekuću likvidnost, tada u pravilu mora imati, minimalno dvostruko više kratkotrajne imovine nego što ima kratkoročnih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti ističe kako bi njegova vrijednost trebala biti 1 ili veća od 1, a u tablici 15. uočavamo kako je i ovaj pokazatelj zadovoljavajuć te iznosi 1,38. Ukoliko poduzeće X želi održati normalnu likvidnost mora imati brzo unovčive imovine minimalno koliko ima kratkoročnih obveza.

Koeficijent trenutne likvidnosti nije najbolja mjera likvidnosti jer može lako dovesti u zabludu, primjerice ako je na dan utvrđivanja ovog koeficijenta stigla značajna uplata na žiroračun, može se zaključiti kako je ovaj pokazatelj visok i da poduzeće nema problema s likvidnosti. Pokazatelj trenutne likvidnosti pokazuje trenutnu sposobnost podmirivanja obveza te za poduzeće X ovaj pokazatelj iznosi 0,70.

Koeficijent financijske stabilnosti po definiciji bi trebao iznositi manje od 1 jer poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine mora financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora odnosno iz radnog kapitala. Za poduzeće X ovaj pokazatelj iznosi 0,48 te je kao takav zadovoljavajuć jer što je ovaj pokazatelj manji od 1 to je likvidnost i financijska stabilnost ovog poduzeća veća.

4.5.2. Pokazatelji zaduženosti poduzeća X

Pokazatelj zaduženosti mjeri koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava. Tablica 16. prikazuje izračunate vrijednosti za malo obiteljsko poduzeće X.
Prva tri pokazatelja iz tablice 16. odražavaju statičku zaduženost jer se računaju iz bilance. Iskazuju koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala (glavnice), a koliko iz tuđeg kapitala (obveza.)

Tablica 16. Izračun pokazatelja zaduženosti poduzeća X za 2015. godinu

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK	IZRAČUN	IZNOS
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina	$\frac{70.257}{328.242}$	0,22
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina	$\frac{257.985}{328.242}$	0,79
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Glavnica	$\frac{70.257}{257.985}$	0,28
Pokriće troškova kamata	Dobit prije poreza i kamata	Kamate	$\frac{78.941}{63}$	1253,03
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija	$\frac{70.257}{194.822 + 0}$	0,36
Stupanj pokrića I	Glavnica	Dugotrajna imovina	$\frac{257.985}{126.193}$	2,05
Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina	$\frac{257.985 + 0}{126.193}$	2,05

Izvor: Vlastiti prikaz

Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti utvrđeni su na temelju bilance i računa dobiti i gubitka. Pokriće troškova kamata ukazuje koliko su puta kamate pokrivene ostvarenim iznosom bruto dobiti pa stoga ako je pokriće veće – zaduženost je manja. Ovdje je potrebno napomenuti kako kamate za poduzeće X iznose samo 63 kune, razlog tomu je što su to kamate po žiro računu, a vista te stoga ovaj pokazatelj nije mjerodavan.

Faktor zaduženosti pokazuje koliko je potrebno godina da se iz ostvarene dobiti uvećane za amortizaciju podmire ukupne obveze pa što je manji faktor i zaduženost je manja. Prateći dobivene veličine iz tablice 16. uočava se kako je faktor zaduženosti malen (0,36) pa se da zaključiti kako je i zaduženost mala. Ovdje je potrebno naglasiti kako se radi o indikatoru zaduženosti jer je poznato da se iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju ne mogu podmirivati obveze.

Stupnjevi pokrića I i II ukazuju na pokriće dugotrajne imovine glavnicom tj. glavnicom uvećanom za dugoročne obveze te prema definiciji mora biti veći od 1 jer dio dugoročnih izvora mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine. Iz tablice 16. uočava se kako oba stupnja pokrića iznose 2,05 zbog nepostojanja dugoročnih obveza te je zadovoljavajući.

4.5.3. Pokazatelj aktivnosti poduzeća X

Svi podaci potrebni za izračun pokazatelja aktivnosti (koeficijenta obrta) preuzeti su iz bilance i računa dobiti i gubitka, a računa na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. S aspekta uspješnosti i sigurnosti bolje je da je pokazatelj aktivnosti što veći broj, odnosno da je vrijeme vezivanja ukupne imovine i pojedinih vrsta imovine što kraće.

Tablica 17. Izračun pokazatelja aktivnosti poduzeća X za 2015. godinu

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK	IZRAČUN	IZNOS
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina	$\frac{1.063.028}{328.242}$	3,24
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina	$\frac{1.063.028}{202.049}$	5,26
Koeficijent obrta potraživanja	Prihod od prodaje	Potraživanja	$\frac{1.040.165}{48.453}$	21,47
Trajanje naplate potraživanja u danima	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrta potraživanja	$\frac{365}{21,47}$	17,00

Izvor: Vlastiti prikaz

Koeficijent obrta ukupne imovine za poduzeće X je veći od 1 te se da zaključiti kako je poduzeće uspjelo obrnuti cijelu svoju imovinu u godinu dana.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine u promatranoj 2015. godini za poduzeće X se obrne više od 5 puta u godini dana.

Koeficijent obrta potraživanja ukazuje kako se potraživanja više od 20 puta godišnje prevale na prihode pa se može zaključiti kako poduzeće X naplaćuje svoja potraživanja.

Prosječno razdoblje naplate potraživanja u danima traje 17 dana, a budući da je koeficijent obrta visok da se zaključiti kako poduzeće naplaćuje svoja potraživanja.

4.5.4. Pokazatelj ekonomičnosti poduzeća X

Podaci za izračun ovoga pokazatelja preuzeti su iz računa dobiti i gubitka. Pokazatelj ekonomičnosti mjeri odnos prihoda i rashoda te pokazuje koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. U nastavku su izračunati pokazatelji za poduzeće X. (Vidjeti tablicu 18.)

Tablica 18. Izračun pokazatelja ekonomičnosti poduzeća X za 2015. godinu

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK	IZRAČUN	IZNOS
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	$\frac{1.063.028}{984.087}$	1,08
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	Prihod od prodaje	Rashodi od prodaje	$\frac{1.040.165}{591.724}$	1,76
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi	$\frac{63}{0}$	-
Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	Izvanredni prihodi	Izvanredni rashodi	$\frac{22.800}{0}$	-

Izvor: Vlastiti prikaz

Prateći tablicu 18. uočava se kako se ekonomičnost financiranja i ekonomičnost izvanrednih aktivnosti ne može izračunati jer poduzeće X u svom računu dobiti i gubitka nema iskazane financijske ni izvanredne rashode. Oznaka "-" znači da nema pojave, odnosno da nema neke vrste imovine, financijskog rezultata ili pokazatelja.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja ukazuje da poduzeće X ostvaruje dobit (prihodi su veći od rashoda), dok se iz ekonomičnost poslovanja (prodaje) vidi kako je promatrano poduzeće uspješno u obavljanju svoje osnovne aktivnosti, a pokazatelj iznosi više od 1.

4.5.5. Pokazatelj profitabilnosti poduzeća X

Pokazatelj profitabilnosti, za razliku od ostalih pokazatelja računa se relativno tj. u postotku pa je svaki izračun u tablici 19. pomnožen sa 100 te kao takav prikazuje kolike su stope povrata poduzeću X na ukupni prihod, imovinu i vlastiti kapital poduzeća X.

Tablica 19. Izračun pokazatelja profitabilnosti poduzeća X za 2015. godinu

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK	IZRAČUN	IZNOS (%)
Neto marža profita	Neto dobit + kamate	Ukupni prihod	$\frac{63.153 + 63}{1.063.028}$	5,94
Bruto marža profita	Dobit prije poreza + kamate	Ukupni prihod	$\frac{78.941 + 63}{1.063.028}$	7,43
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + kamate	Ukupna imovina	$\frac{63.153 + 63}{328.242}$	19,25
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza + kamate	Ukupna imovina	$\frac{78.941 + 63}{328.242}$	24,06
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	Neto dobit	Vlastiti kapital (glavnica)	$\frac{63.153}{257.985}$	24,48

Izvor: Vlastiti prikaz

Neto marža profita prikazuje povrat s obzirom na prihod i iznosi 5,94% što bi značilo da dobit i kamate sudjeluju 5,94% u ukupnim prihodima, tj. poduzeće X ostvaruje skoro 6% neto dobiti na jednu kunu ostvarenih prihoda.

Bruto marža profita za poduzeće X iznosi 7,43% što bi značilo da dobit prije poreza i kamate sudjeluju 7,43% u ukupnim prihodima. Ako se usporede ova dva pokazatelja, tada usporedba govori o tome koliko relativno u odnosu na ostvareni ukupni prihod iznosi porezno opterećenje. Tako se da zaključiti kako porezno opterećenje iznosi 1,49% u odnosu na ostvareni ukupni prihod, tj. kako je dobit bila veća za 1,49% prije obuhvata poreza na dobit.

Neto rentabilnost imovine prikazuje povrat s obzirom na imovinu i iznosi 19,25% što znači da u poduzeću X dobit i kamate sudjeluju 19,25% u ukupnoj imovini.

Rentabilnost vlastitog kapitala je nešto veći je od rentabilnosti imovine. Poduzeće X dobro balansira korištenje vlastitih i tuđih izvora sredstava u financiranju. Visoki pokazatelji mogu se objasniti brzorastućom prodajom i visokom snagom zarade.

4.6.Usporedba poduzeća X s podacima o poslovanju poduzetnika iz iste djelatnosti

Zadnji korak analize uspješnosti poduzeća X je njegova usporedba sa tržištem, tj. sa poduzetnicima iz iste vrste djelatnosti, kako bi se na temelju usporedbe ipak mogli iznijeti zaključci i zaokružiti temu ovoga završnog rada.

Tablica 20. na stranici 39. uspoređuje izračunate pokazatelje poduzeća X i njegove stavke financijskih izvještaja s ostalim poduzećima iste veličine u istoj djelatnosti (tržišni podaci) te je ista preuzeta uz predočeni zahtjev za informacije o bonitetu (BON-1) u poslovnici Financijske agencije. Podaci uspoređeni s tržištem su samo oni do kojih je autorica rada dobila pristup za vrijeme svog istraživanja.

Informacija o bonitetu BON-1 sadrži opće podatke o poduzetniku, podatke i pokazatelje o njegovu poslovanju u protekle dvije godine, kretanje broja zaposlenih i njihove prosječne plaće, stanje novčanih sredstava tijekom protekle godine, rang tvrtke u razredu, tj. u odnosnoj djelatnosti, objašnjenja navedenih pokazatelja. Ipak, za potrebe ovog rada u nastavku je obraćena pozornost samo na podatke i pokazatelje poslovanja jer su oni ujedno i tema rada.

Informacija BON-1 se ažurira krajem travnja prema podacima iz godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika za prethodnu godinu, a po isteku svakog kvartala za one poduzetnike koji su podnijeli tromjesečni izvještaj u svrhu uključivanja u bonitetnu informaciju.[18]

Bonitetna informacija, koju pruža obrazac BON-1, temelji se na podacima godišnjih financijskih i tromjesečnih statističkih izvještaja. Ostvarenja poduzetnika uspoređuju se s ostvarenjima svih poduzetnika u razredu te svih poduzetnika jednake veličine u razredu. (Tablica 20. - A: Podaci o imovini i izvorima sredstava i B: Financijski rezultat). Što je rang poduzetnika viši to je on u boljem položaju, osim kad ima gubitak veći od kapitala (Tablica 20. - A.4.) i kad ima gubitak nakon oporezivanja (Tablica 20. - B.4.). Mjerila za ocjenu boniteta u pogledu pokazatelja prikazanih pod C i D su dvojaka, jer se pojedini pokazatelj izračunat za poduzetnika promatra u odnosu na prosjek razreda tj. odgovarajuće skupine po veličini unutar razreda, ali i u odnosu na optimalnu vrijednost određenog pokazatelja.[19]

[18] Ažuriranje se vrši ponedjeljkom, srijedom i petkom, a ažurirana informacija dostupna je sljedećeg dana po ažuriranju, više na: http://www.fina.hr/Default.aspx

[19] FINA, [Internet], raspoloživo na: http://www.fina.hr/Default.aspx, [pristupljeno 23.6.2016.]

Tablica 20. Usporedba podataka i pokazatelja poslovanja poduzeća X i poduzetnika iz iste vrste djelatnosti za 2015. godinu

Opis	Godina		Rang poduzetnika u razredu u 2015.
A. Podaci o imovini i izvorima sredstava	**2014.**	**2015.**	**Poduzetnici iste veličine**
1. Vrijednost ukupne imovine	248.604,00	328.242,00	80
2. Dugotrajna imovina	88.438,00	126.193,00	56
3. Kratkotrajna imovina	120.166,00	202.049,00	84
3.1. Zalihe	25.050,00	104.925,00	49
3.2. Potraživanja od kupca	43.648,00	0,00	-
3.3. Kratkotrajna financijska imovina	0,00	0,00	-
4. Kapital i rezerve	194.832,00	257.985,00	43
5. Dugoročne obveze	0,00	0,00	-
6. Kratkoročne obveze	53.772,00	70.257,00	108
6.1. Obveze prema dobavljačima	35.361,00	45.028,00	89
6.2. Obveze prema kreditnih institucija	0,00	0,00	-
B. Financijski rezultati			
1. Ukupni prihodi	1.063.500,00	1.063.028,00	77
2. Ukupni rashodi	991.512,00	984.087,00	79
3. Dobit tekuće godine	57.590,00	63.153,00	31
4. Gubitak tekuće godine	0,00	0,00	-
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, zaduženosti i likvidnosti	**2014.**	**2015.**	**Poduzetnici iste veličine**
1. Pokriće stalnih izvora sredstava i zaliha, kapitalom i dugoročnim izvorima	1,72	1,12	0,66
2. Udio kapitala u izvorima sredstava, u %	78,37	78,60	21,92
3. Faktor zaduženosti, broj godina	1	1	7
4. Koeficijent obrtaja ukupne imovine	4,28	3,24	2,17
5. Koeficijent tekuće likvidnosti	2,23	2,88	0,98
6. Vrijeme naplate kratk.potraž. od kupca u danima	10	8	37
7. Vezivanje zaliha, u danima	7	22	27
D. Pokazatelji poslovne uspješnosti	**2014.**	**2015.**	**Poduzetnici iste veličine**
1. Odnos ukupnog prihoda i rashoda, koeficijent	1,07	1,08	1,02
2. Udjel dobiti i gubitka u ukupnom prihodu u %	5,42	5,94	1,30
3. Udjel dobiti i gubitka u imovini, u %	23,17	19,24	2,82
4. Dobit ili gubitak po zaposlenom, u kn	19.197,00	21.051,00	6.838,00

Izvor: Financijska agencija (FINA)

Obzirom da su kroz cijeli rad analizirani podaci za 2015. godinu, tako će se vršiti analiza i u nastavku. Prateći pokazatelji financijske stabilnosti, zaduženosti i likvidnosti (tablica 20 – C.), uočava se kako su neki pokazetelji ponovno prikazani (C.2, C.3, C.4, C.5.) međutim ti isti su sada uspoređeni s konkurentima iz iste djelatnosti.

Pokriće stalnih sredstava i zaliha, kapitalom i dugoročnim izvorima (C.1.) za poduzeće X je zadovoljavajuće - 1,12 u odnosu na konkurenciju kojoj pokriće iznosi 0,66. Optimalni koeficijent za ovaj pokazetelj je 1,00 te ako je manji, kao u prosjeku tržišta, znači kako je i financijska stabilnost poduzetnika slabija.

Udio kapitala u izvorima sredstava (C.2.) za poduzeće X iznosi 78,6% dok je prosjek tržišta 21,92% što bi značilo da poduzeće X nije prekomjerno zaduženo u odnosu na prosjeka tržišta kojemu je ovaj udio manji od 50,00%.

Faktor zaduženosti (C.3.) uvjetno odražava broj godina potrebnih za pokriće postojećih obveza ako se poslovanje nastavi s jednakim pozitivnim rezultatima. Granična mjera je 5 godina, što znači da je poduzetnik kojem treba duže od 5 godina da iz dobiti nakon oporezivanja i amortizacije pokrije svoje obveze, kao što je slučaj u prosjeku tržišta, prekomjerno zadužen, za razliku od poduzeća X kojem treba svega godina dana za pokrivanje svojih obveza. Stoga se da zaključiti kako je ovaj pokazatelj za poduzeće X i više nego zadovoljavajući, a razlog tomu je i nepostojanje dugoročnih obveza.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine (C.4.) za poduzeće X pokazuje da jedna novčana jedinica imovine stvara 3,24 novčane jedinice prihoda. S obzirom da ovaj pokazatelj za tržište iznosi 2,17 uočava se kako je i ovdje poduzeće X u boljoj poziciji, tj. što je koeficijent veći to je veća i aktivnost poduzetnika.

Teorijski gledano, ukoliko se likvidnost ne želi narušiti tada koeficijent opće (tekuće) likvidnosti ne smije biti manji od 2,00. Međutim ako koeficijent padne ispod 1,00 zajamčena je nesposobnost plaćanja promatranog poduzetnika. Za poduzeće X je ovaj pokazatelj (C.5.) zadovoljavajući jer iznosi 2,88 u odnosu na tržište kojem je likvidnost u trgovini mesom i mesnim prerađevinama dovedena u pitanje jer iznosi 0,98.

Vrijeme naplate kratkotrajnih potraživanja od kupaca (C.6.) za poduzeće X je 8 dana te predstavlja prosječan broj dana potreban da se promatrana potraživanja naplate. Tržišni je prosjek skoro 5 puta veći te iznosi 37 dana. Što je vrijeme kraće poduzetnik brže dolazi do sredstava pa se da zaključiti kako poduzeće X relativno brzo naplaćuje svoja potraživanja.

Poduzeću X je potrebno 22 dana da se postojeće zalihe prodaju (C.7.) za razliku od prosjeka tržišta kojem je potrebno 5 dana više. Manji broj dana za poduzetnika je povoljniji, a veći nepovoljniji.

Prateći pokazatelje poslovne uspješnosti može se zaključiti kako:

Odnos ukupnog prihoda i rashoda (D.1.) govori o ekonomičnosti ukupnog poslovanja. Za poduzeće X pokazuje da se 1,08 novčanih jedinica prihoda ostvari po jednoj novčanoj jedinici rashoda. S obzirom da bi ovaj pokazatelj trebao biti veći od 1,00, zaključujemo kako se radi o ekonomičnom poslovanju poduzeća X. Za tržište ovaj pokazatelj iznosi također više od 1,00.

Udjel dobiti u ukupnom prihodu (D.2) za poduzeće X iznosi 5,94% te govori o profitabilnosti njegovog poslovanja. Za tržište ono iznosi samo 1,30% što bi značilo da je njihova profitabilnost manja jer što je udjel veći, to je veća i profitabilnost poslovanja poduzetnika.

Udjel dobiti u imovini (D.3.) za poduzeće X govori kako 19,24% dobiti stvara raspoloživa imovina pa se da zaključiti kako je poduzeće X rentabilno. Dok kod ostalih poduzetnika u istoj djelatnosti ne možemo zaključiti isto jer ovaj pokazatelj iznosi samo 2,82%. Jasno je da što je udjel veći, to je veća i rentabilnost poslovanja poduzetnika.

Dobit po zaposlenom (D.4.) je važan pokazatelj u usporedbi s ostvarenjem iz usporedne godine kao i u usporedbi s ostvarenjem razreda. Ako je veći od onog iz usporedne godine i od ostvarenja razreda, poduzetnik se može smatrati poslovno uspješnim. S obzirom da je ovaj pokazatelj za poduzeće X u 2015. godini veći od uspoređene 2014. godine i iznosi 21.051,00 kn po zaposlenoj osobi te kao takav je također veći od prosjeka ostalih poduzetnika iz iste djelatnosti zaključuje se kako je poduzeće X primjer uspješnog poduzeća.

ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji predstavljaju temelj za provođenje analiza uspješnosti poslovanja koje uz pomoć stručne literature, *online* izvora i prikupljenih financijskih informacija može provesti bilo koja zainteresirana osoba. Iako su u svojoj suštini vrlo različiti, treba ih promatrati kao cjelinu da bi se dobila potpuna slika o uspješnosti poslovanja promatranog poduzeća. Provođenjem različitih analiza financijskih izvještaja dobivaju se i različiti podaci o likvidnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti, zaduženosti pa se tako lakše donose poslovne odluke, uočavaju nedostaci u poslovanju te se na vrijeme mogu provoditi korektivne akcije kako do sličnih propusta nebi došlo u budućnosti.

U procesu analize financijskih izvještaja u ovom radu zastupljene su tri metode. Horizontalna analiza koja se promatra kroz više obračunskih razdoblja uz pomoć komparativnih financijskih izvještaja, vertikalna analiza koja se promatra u odabranoj godini uz pomoć strukturnih financijskih izvještaja te je provedena analiza putem pojedinačnih pokazatelja.

Prema svim vrstama analize koje su zastupljenje i provedene u ovom završnom radu može se zaključiti kako je poduzeće X primjer malog, ali vrlo uspješnog obiteljskog poduzeća.
Horizontalna i vertikalna analiza poduzeća X ukazali su kako poduzeće ostvaruje dobit, a ne gubitak i to veću skoro za 10% u odnosu na prethodnu godinu, dok su pojedinačni pokazetelji (pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti) također zadovoljavajući, odnosno izračunate veličine svakog pokazatelja su veće od definiranog minimuma ili tržišnog prosjeka.

Kako bi provedene analize uspješnosti poslovanja poduzeća X dobile na težini, naposljetku se provela usporedba s tržišnim pokazateljima te se i tu potvrdila uspješnost ovog poduzeća. Tako se da zaključiti kako je poduzeće X likvidnije od prosjeka tržišta, ostvaruje značajniju dobit po zaposlenom radniku od prosjeka tržišta, uredno naplaćuje svoja potraživanja, itd.

Ukoliko se nastavi uredno poslovanje ovog malog obiteljskog poduzeća koje se još uvijek može smatrati start-up poduzećem, vjerojatno će moći i ostvariti svoju viziju u budućnosti.

LITERATURA

Knjige:

1. Ivanović, Z., (1997.): Financijski menadžment, Hotelijerski fakultet Opatija, Opatija
2. Van Horne, J.,C., Wachowicz, Jr., J. (2014.): Osnove financijskog menadžmenta, Mate d.o.o., Zagreb
3. Vidučić, Lj., (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF – plus, d.o.o., Zagreb
4. Žager Katarina, et al. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb

Znanstveni radovi:

1. Ježovita, A., Žager, L. (2014.): Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 12, br. 1

Izvori s interneta:

1. Poslovna analiza i kontrola, eLearning portal, (2016.), [Internet], raspoloživo na:https://loomen.carnet.hr/mod/book/view.php?id=131187&chapterid=31501, [15.5.2016.]
2. RFGI – javna objava, raspoloživo http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do,
3. Zakon o računovodstvu, (2016.), NN 78/15, 134/15, VII. Financijski izvješaji, Čl. 5., [Internet], raspoloživo na: http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu, [21.5.2016.]
4. Zakon o računovodstvu, (2016.), NN 78/15, 134/15, VII. Financijski izvješaji, Čl. 19., [Internet], raspoloživo na: http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu, [15.5.2016.]

POPIS SLIKA

Slika 1. Temeljni instrumenti i postupci analize 11

Slika 2. Bilanca poduzeća X na dan 31.12.2013. 22
Slika 3. Račun dobiti i gubitka poduzeća X na dan 31.12.2013. 23
Slika 4. Struktura imovine poduzeća X 30
Slika 5. Struktura pasive poduzeća X 31

POPIS TABLICA

Tablica 1. Shema bilance u Republici Hrvatskoj 5
Tablica 2. Nastanak prihoda i rashoda 6
Tablica 3. Više razina dobiti i gubitka u računu dobiti i gubitka 7
Tablica 4. Pokazatelj zaduženosti 16
Tablica 5. Pokazatelj aktivnosti 17
Tablica 6. Pokazatelj ekonomičnosti 18
Tablica 7. Pokazatelj profitabilnosti 19
Tablica 8. Pokazatelj investiranja 20
Tablica 9. Komparativna bilanca poduzeća X 24
Tablica 10. Komparativni račun dobiti i gubitka poduzeća X 26
Tablica 11. Strukturna bilanca poduzeća X 28
Tablica 12. Strukturni račun dobiti i gubitka poduzeća X 29
Tablica 13. Struktura imovine poduzeća X 30
Tablica 14. Struktura pasive poduzeća X 31
Tablica 15. Izračun pokazatelja likvidnosti poduzeća X za 2015. godinu 32
Tablica 16. Izračun pokazatelja zaduženosti poduzeća X za 2015. godinu 34
Tablica 17. Izračun pokazatelja aktivnosti poduzeća X za 2015. godinu 35
Tablica 18. Izračun pokazatelja ekonomičnosti poduzeća X za 2015. godinu 36
Tablica 19. Izračun pokazatelja profitabilnosti poduzeća X za 2015. godinu 37
Tablica 20. Usporedba podataka i pokazatelja poslovanja poduzeća X i poduzetnika iz iste djelatnosti za 2015. godinu 39

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO PODLOGA ZA OCJENU USPJEŠNOSTI POSLOVANJA – PRIMJER PODUZEĆA X

Sažetak

Da bi se donosile racionalne odluke u skladu s ciljevima poduzeća i vršila analiza uspješnosti, potrebno je imati određena oruđa - financijske izvještaje koji su nezaobilazna stanica u financijskoj analizi i planiranju. Koja vrsta analize će biti zastupljena u nekom istraživanju ovisi prvenstveno o interesu onoga tko je provodi, ali i potrebnim financijskim informacijama s kojima se raspolaže.
U ovom završnom radu prikazana je analiza uspješnosti poslovanja na primjeru malog obiteljskog poduzeća X. Istraživačko pitanje rada je utvrditi kako se putem - bilance, računa dobiti i gubitka i bilješki uz financijske izvještaje može ocjeniti uspješnost poslovanja. Primarni cilj je bio različitim metodama utvrditi uspješnost poduzeća X, uvidjeti prednosti poslovanja i uočavanje eventualnih propusta kako bi se korektivnim akcijama u budućnosti poboljšalo poslovanje.
Rezultati istraživanja pokazuju kako je poduzeće X primjer malog uspješnog obiteljskog poduzeća u gotovo svim segmentima te kako u usporedbi s tržišnim prosjekom ima itekako uspješan rezultat.

Ključne riječi: Financijski izvještaji, uspješnost poslovanja, analiza

FINANCIAL STATEMENTS AS A BASE FOR ASSESSMENT OF A COMPANY'S PERFORMANCE – CASE OF COMPANY X

Summary

To make rational decisions pursuant to a company's objectives and carry out a performance analysis, certain tools are needed – financial statements. They are indispensable in financial analysis and planning. What type of analysis will be used in a certain research will depend primarily on the interests of the person carrying it out, as well as on required financial information he/she has at his/her disposal.
This thesis has presented a performance analysis using an example of a small family business by company X. The research question of the thesis was to determine how using balance sheet, profit and loss statement and notes to financial statements may assess a company's performance. The primary objective was to determine the company X's performance using a variety of methods, understand the advantages of business activities and learn about potential shortcomings so as to apply corrective action in the future to improve business activity.
The research results show that the company X is an example of a successful small family business in almost all segments and that compared to the market's average, the company has very successful results.

Keywords: financial statements, business performance, analysis